

Kommittén för social trygghets sammanträde

28.9.2020

Distansmöte på Teams

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Genomgång av mötet

- 09:00 Öppnande av mötet och program
- Godkännande av protokollet från föregående möte (bilaga 1)
- 09:05 Lägesöversikt över arbetet
- 09:15 Komplexiteten i den sociala tryggheten
- Sektionernas synpunkter (bilaga 2)
- 09:35 DISKUSSION I**
- 10:05 Fortsatt arbete kring komplexitetsproblematiken
- Disposition av rapporten
- 10:20 PAUS**
- 10:30 De facto arbetslösa personer: Lägesrapporter
- Inledande granskning
 - Sektionernas synpunkter
- 10:50 Kommunikationsöversikt och kommunikationsplaner (bilaga 3)
- 11:05 Upplägg för arbetet under hösten och vintern
- Kommitténs arbets- och sammanträdesschema (bilagorna 4 och 5)
- 11:20 DISKUSSION II**
- 11:45 Övriga ärenden
- 12:00 Mötets avslutande

Lägesöversikt över arbetet

Pasi Moision

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Aktuellt

- Coronakrisens effekter
- Konkretisering av de problem som ska lösas
- Separata uppdrag
- Forskarnätverk och informationsunderlag
- Kommitténs publikationsserie och samarbete med RSF
- Öppna seminarier
- Samutveckling och kommunikation
- Arbetsplan

Komplexiteten i den sociala tryggheten

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Sektionernas synpunkter

Hannu Ijäs, förvaltningssektionens ordf.

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Sektionernas synpunkter

- Allmänt om komplexiteten i den sociala tryggheten
- Orsaker som hänför sig till det materiella innehållet i lagstiftningen
- Orsaker som hänför sig till genomförandet

Allmänt om yttringar av komplexitet

Att sköta ärenden som hänför sig till den sociala tryggheten kan vara komplicerat till exempel

- om klienten har flera olika behov som kräver kontakter med flera olika myndigheter
- i samband med förändringar och övergångar
 - Hur hitta det rätta systemet och den lämpliga förmånen/tjänsten?
 - Hur foga samman förmåner och tjänster till en fungerande helhet?
 - Hur hantera och föregripa eventuellt återkommande förändringar?
- på grund av funktionsnedsättning som påverkar klientens förmåga att uträtta ärenden.

Samtidigt sköts en stor del av kontakterna inom den sociala tryggheten bra och smidigt

Allmänt om bakgrunden till komplexitet

- Den sociala tryggheten är orsaksbaserad (behovsbaserad)
 - förutsätter fastställande av bevilningsgrunderna – ändamålsenlig allokering
 - kan också kräva bedömning som ingår i grunderna
 - inverkan av begränsade ekonomiska resurser
- Ska skapa trygghet för klienterna – och motverka missbruk
- Olika förmåner och tjänster hanteras av olika instanser – splittring av rådgivning och handledning; frågor kring informationsförmedling vs. informationsskydd

Utgångspunkter för sociala trygghetssystemets funktion – Till vad anknyter komplexiteten? 1/2

- **Lagstiftningens materiella innehåll (beslutsgrunderna)**
 - begreppen, definitionerna och beräkningsgrunderna fastställs i lag – skillnader beroende på förmån, stöd och tjänst
 - t.ex. förmåner för individer/hushåll, per dag/månad osv.
 - begreppen, definitionerna och beräkningsgrunderna är förknippade med respektive förmån, vilka ska beaktas i överväganden av eventuella ändringar – ändå motiverat att fråga om alla differentieringar är nödvändiga och om förhållandet till andra förmåner är konsekvent

Utgångspunkter för sociala trygghetssystemets funktion – Till vad anknyter komplexiteten? 2/2

- **Grunderna för genomförandet**
 - grunderna för genomförandet fastställs i lag (t.ex. rättsprinciper (bl.a. jämlikhet), myndigheter, ansökan, informationsförmedling och integritetsskydd, handledning och rådgivning, myndighetssamarbete)
 - i övrigt ankommer de praktiska avgörandena på myndigheten – verksamheten kan utvecklas

Metoder att avhjälpa komplexiteten i det sociala trygghetssystemet

Enligt grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. Lagen kan ändå ge verkställarna möjlighet att avgöra hur genomförandet sker i praktiken.

- Eventuella materiella ändringar i lagstiftningen om den sociala tryggheten (t.ex. ändringar av begrepp och beräkningsgrunder) kräver alltid lagstiftningsåtgärder
- Valet av styrmedlen för genomförandet är förknippat med ändamålsenlighetsprövning
 - Är lagstiftning det bästa sättet att avhjälpa ett missförhållande? Kan genomförandet av de gällande bestämmelserna effektiviseras på andra sätt? Tillåter de gällande bestämmelserna tillräcklig utveckling av förfarandena?
 - Om de gällande bestämmelserna behöver ändras ska det göras med lagstiftningsåtgärder

Beräkningsgrunderna för förmåner – synpunkter på specifika förmåner

- Komplicerade beräkningsgrunder för jämkad arbetslöshetsförmån → svårt att förutse, i synnerhet som mottagare av utkomstskyddsförmåner ofta också får andra förmåner som påverkas av de varierande inkomsterna
- Studier i olika livssituationer stöds genom flera olika förmånssystem; torde vara medveten differentiering, men svårt för klienterna att ta reda på sina rättigheter
- Allt oftare beviljas ett hushåll både bostadsbidrag och grundläggande utkomststöd – med olika kriterier för boendekostnaderna. Eventuellt skäl att begrunda definitionen av hushåll i fråga om det allmänna bostadsbidraget
- Svårt att i praktiken samordna förmånerna och tjänsterna vid tidsbestämd arbetsförmåga, vilket framhävs av de svårtydda kriterierna för arbetsförmåga

Väsentligt frågor kring genomförandet av social trygghet

- Ansökan – Behövs harmonisering av grunderna i lagstiftningen (t.ex. ansökningstiderna)? På vilket sätt kan ansökan göras enklare?
- Betalningsdagar – Behövs harmonisering av bestämmelserna om betalningsdagarna?
- Informationsförmedling och integritetsskydd
 - tillämpning av den nya informationshanteringslagen
 - På vilket sätt kan informationsförmedlingen mellan aktörer effektiviseras inom den gällande regleringen? Behov av lagändringar i förhållande till informationsskyddet?
- Myndighetssamarbete samt handledning och rådgivning till klienter – På vilket sätt kan uppfyllandet av gällande lagstadgade skyldigheter (bl.a. de allmänna förpliktelseerna i förvaltningslagen) effektiviseras i praktiken? Kan klientens upplevelse av tjänsten förbättras på andra sätt? Andra förpliktelser som bör fogas till lagen?

DISKUSSION I: Komplexitet

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Förslag till framskridande

Konkretisering av komplexiteten disponeras under två huvudrubriker:

- A. Lagstiftningens materiella innehåll
- B. Problem i samband med genomförandet

Obs. Det går att rensa i den sociala trygghetens "lapptäcke". Mycket snabbt aktualiseras frågor om (önskad) tilldelning av förmåner och stöd, orsaksgrund och behovsprövning samt tjänsternas roll i helheten. Det ska vara möjligt att diskutera frågan utan förbehåll.

Obs. Problemen i samband med genomförandet beror dels på lagstiftningen, dels på tolkningen av lagstiftningen och dels på verksamhetspraxis.

Fortsatt arbete kring komplexitetsproblemati ken

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Fyra rapporter som underlag för färdplanen

- Sektionerna och forskarnätverket sammanställer en forskningsbaserad rapport om varje problemsfär
- Först om komplexiteten, de tre övriga under hösten och vintern
- Rapporterna ska färdigställas under våren/sommaren 2021
- Rapporterna och arbetet för dem ska leda till en gemensam syn på problemen i den sociala tryggheten, vilka man vill lösa.
 - Anger också de problem som ska ingå i kommitténs färdplan för en reform av den sociala tryggheten

Disposition av rapporten

Strukturella problem i den sociala tryggheten: Komplexiteten i den sociala tryggheten

1. Inledning
2. Begreppsdefinitioner
3. Problemet i den offentliga och politiska debatten samt forskningen
4. Uppdelning av problemet: Lagstiftningens materiella innehåll, genomförande...
5. Problemet i relation till människors livssituation och statistikuppgifter
6. Problemet i Finland i internationell jämförelse
7. Sammanfattning
8. Kommitténs ställningstagande

Relevant samarbete med RFS:s program

Omfattande akademiska översikter och utredningar om för reformen relevanta samhällsteman och utvecklingstrender som arbetsdokument i kommitténs publikationsserie.

Det planeras en serie på fyra arbetsdokument om "Finland i den globala världen", som granskar omvärlden för den sociala trygghetsreformen genom följande fyra teman:

1. Klimatförändringarna och biosfären
2. Teknikens utveckling
3. Demografiska förändringar
4. Institutionella förändringar

PAUS 10 minuter

De facto arbetslösa personer: Lägesrapporter

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Inledande granskning

Ismo Hiljanen, expertsekreterare för sektionen för arbets- och funktionsförmåga

Innehåll

1. Undersökningar och rapporter
2. Tryggande av utkomsten samt förmånsloopen

Undersökningar och rapporter

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Undersökningar och artiklar om ämnet

- Enligt en artikel av Perhoniemi m.fl. 2018 fanns det bland hela befolkningen uppskattningsvis **2 300** personer (i åldern 18–58 år), som 2010 fick avslag på sin ansökan om invalidpension (efter maximalt antal dagar på sjukdagpenning), och som året därpå åtminstone under en tid fick arbetslöshetsförmåner.
- Enligt samma artikel fanns det bland hela befolkningen cirka **1 500** personer (i åldern 18–58 år 2010), som 2010 hade fått avslag på invalidpension och som under minst tre av de följande åren fick social trygghet (al/dp/rh) utan att beviljas invalidpension 2011–2014.
- Enligt ett opublicerat manuskript av Perhoniemi m.fl. 2020: Vad händer efter 300 dagar på sjukdagpenning? Bland hela befolkningen skulle det finnas cirka **2 700** personer (18–60-åringar) (inga sjukdagpenningdagar kvar och avslag på ansökan om invalidpension 2012), som har fått arbetslöshetsförmåner året därpå
 - Enligt definitionerna i de ovan nämnda undersökningarna (avslag på pensionen som avgörande faktor), kan man som en grov uppskattning anta att bland hela befolkningen fastnar **1 500–2 700 personer per år** (obs. över 58-åringarna saknas) i förmånslöopen. Det är svårt att uppskatta hur antalet personer kumuleras med tiden.
- Oivo och Kerätär har i sin utredning (2018) kommit fram till en uppskattning på 6 600–7 500 personer enligt läget 2018.

ANM:s utredning 2017:

Maximal sjukdagpenningstid och arbetslöshet

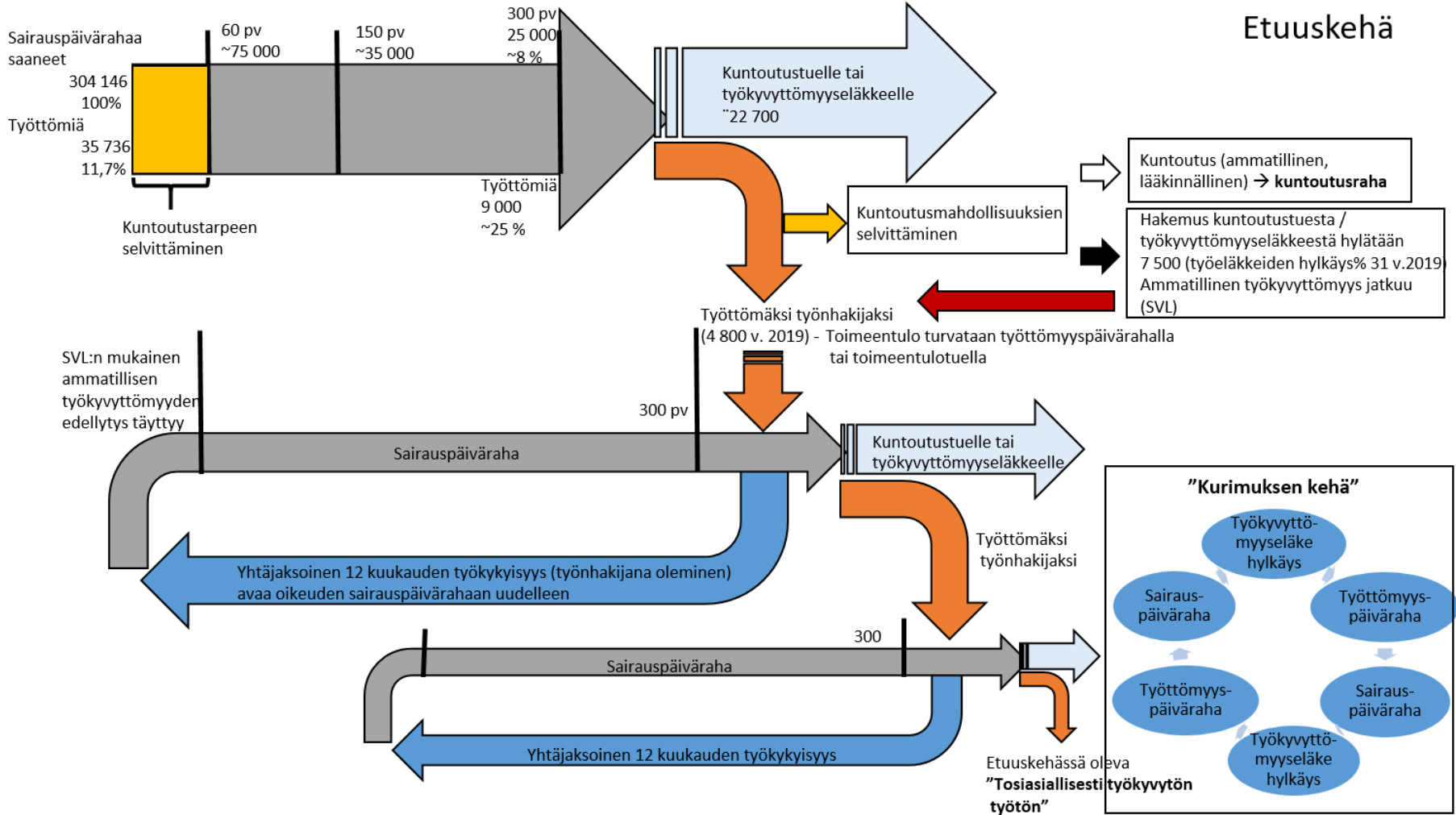
- Enligt 3 kap. 3 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa: ”En arbetssökande som har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen för maximitiden och som fortfarande anses vara oförmögen att arbeta av hälsoskäl, har rätt till arbetslöshetsförmåner, om hans eller hennes ansökan om invalid- eller invaliditetspension är anhängig eller har avslagits. Om den arbetssökande står i anställnings- eller tjänsteförhållande förutsätts dessutom att arbetsgivaren inte kan erbjuda honom eller henne arbete som överensstämmer med hans eller hennes arbetsförmåga. En arbetssökande som av arbetsgivaren får lön för sjukdomstiden eller motsvarande ersättning som baserar sig på heltidsarbete har inte rätt till arbetslöshetsförmåner. ([24.6.2004/608](#))”.
- Enligt ANM:s utredning 2017 hade arbets- och näringsbyråerna åren 2003–2015 givit 46 958 personer ett arbetskraftspolitiskt utlåtande med stöd av ovan nämnda lagrum.
- Under den granskade perioden gavs det enligt utredningen årligen **2 792–5 300** arbetskraftspolitiska utlåtanden till olika personer.
- Det framgår av utredningen att klientavgången skedde främst under de två första åren av klientrelationen; detta gäller ungefär hälften av klientrelationerna. Cirka 10 % av fallen blir långtidsklienter (10–14 år). Det saknas exakta uppgifter som vilka vägar klientavgången tar (återgång till tidigare anställning, ny anställning, pensionering, död).

Tryggande av utkomsten samt förmånsloopen

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Etuuskehä

Sektionernas synpunkter

Raimo Antila, ordf. för sektionen för arbets- och funktionsförmåga

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Synpunkter om persongruppen 1/2

- Den centrala persongruppen består av personer
 - som uppnått maximitiden för sjukdagpenning
 - som inte har rätt till invalid-/sjukpension
 - vars utkomst tryggas med någon arbetslöshetsförmån (eller i vissa fall med utkomststöd som beviljas i sista hand).
- Omfattar uppskattningsvis 2 000–7 500 personer.

Synpunkter om persongruppen 2/2

- De facto arbetslösa personer kan ha svårt att hitta arbete som passar deras funktionsförmåga och de kan känna sig helt oförmögna att arbeta över huvud taget.
- De kan vara tvungna att söka och anlita mycket tjänster och gång på gång ansöka om förmåner och stöd.
- Spiralen av arbetslöshet och förmåner belastar både dessa människor och de som tillhandahåller tjänsterna och förmånerna.
- Problemet är att leva i ständig osäkerhet.

Andra persongrupper

- Följande persongrupper har också konstaterats hamna i motsvarande situationer som den ovan beskrivna gruppen:
 - Partiellt arbetsföra
 - Långtidsarbetslösa med missbruksproblem och/eller psykisk ohälsa och/eller bristande livskontroll
 - Unga med nedsatt funktionsförmåga som inte funnit sig tillrätta i studier eller arbetslivet.
- Dessa grupper överlappar delvis varandra. Det finns också skillnader avseende förhållandet till service- och förmånssystemens funktion och möjligheterna till deltagande på arbetsmarknaden.

Bakomliggande orsaker 1/2

- I bakgrunden finns definitioner i det orsaks- och behovsbaserade sociala trygghetssystemet (yrkesbaserad arbetsförmåga – allmän arbetsförmåga – arbetslöshet).
- Det nuvarande systemet betonar arbetsförmåga och bedömning av den i stället för identifiering och höjning av den befintliga potentialen och fokus på rehabilitering. Detta kan leda till mer uttalad orientering mot invalid-/sjukpension.
- De individuella faktorer som påverkar arbetsförmågan och orsakar arbetslöshet identifieras inte tillräckligt väl och det saknas heltäckande information om dem.

Bakomliggande orsaker 2/2

- Bakgrundsfaktorerna anknyter bland annat till
 - Tillgång till vård och rehabilitering samt vård- och rehabiliteringsprocesserna
 - Definiering och bedömning av arbetsförmågan
 - Identifiering av servicebehovet
 - Samordning av tjänster och förmåner.
- Det behövs också översyn av förutsättningarna för förmåner och service samt för stöd för deltagande i arbetslivet.

Kommunikationsöversikt och kommunikationsplaner

Tuulia Nieminen

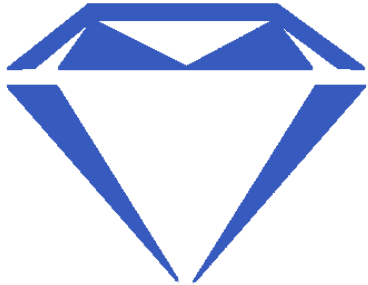
Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kommunikationsplan för reformen av den sociala tryggheten

- Dokumentet uppdateras i takt med att arbetet framskrider
- Kommunikation och den offentliga debatten är en gemensam insats
- Ett gemensamt kommunikationsnätverk för reformen

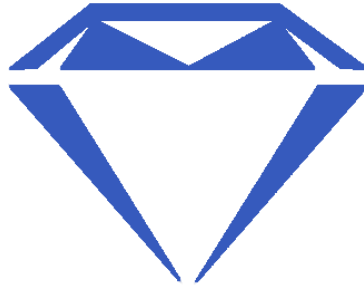
Öppenhet

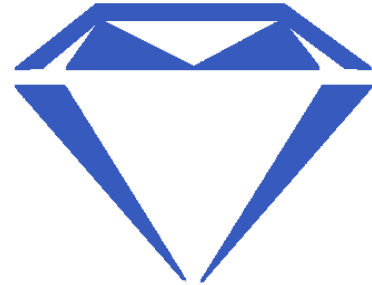
Helhetsbild

Växelverkan och
debatt

Begriplighet och
tillgänglighet

#socialtrygghet #sosiaaliturvauudistus #sosiaaliturva @sosiaaliturva

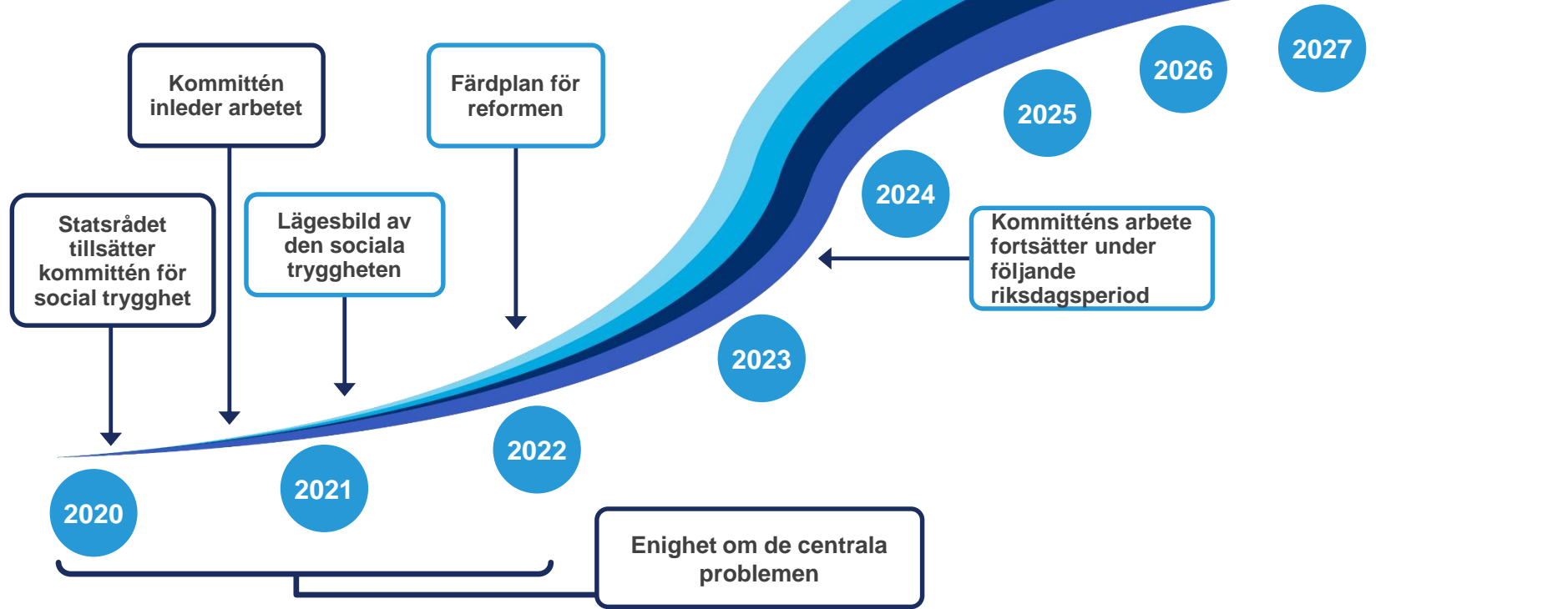
- *Mål för reformen: Öka kunskapen, skapa samhällsdebatt om värderingar, öppna och nya former för parlamentariskt kommittéarbete*
 - På vilket sätt? Ett öppet, offentligt diskussionsforum
 - Hurdant stöd vill ni gärna få?
- + Twittrade presentationer

Upplägg för arbetet under hösten och vintern

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Faser i reformen av den sociala tryggheten

Sosiaaliturvakomitean suunniteltu aikataulu (päivittyvä, 22.9.2020)

TEHTÄVÄ	Eteneminen	2020																															2021					2022					2023					Vaiht.							
		Vastuutaho	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45								
Komitean kokous					x		x		x	xx			x		x		x		x		x		x		x		x		x		x		x		x		x		x		x														
Komitean retiitti										x									x																																				
Avoin seminaari										x																																													
Työskentelyn periaatteet	⓪ KPJ																																																						
Työsuunnitelma	⓪ KPJ																																																						
Viestintäsuunnitelma	⓪ Viestintä																																																						
Yhteiskehittäminen	⓪ Viestintä?																																																						
Tietopohja																																																							
Tekninen alusta	⓪ Viestintä																																																						
Arkkitehtuuri, asiasanat	⓪ TA-jaos																																																						
Hahmot	⓪ Viestintä																																																						
Ongelmien määrittely																																																							
Kartoitus/komitea	⓪ KPJ																																																						
Kartoitus/jaostot	⓪ jaostojen PJ:t																																																						
Raportit																																																							
Sosiaaliturvan monimutkaisuus	⓪ HA+TA jaos																																																						
Ansiotyön ja sosiaaliturvan yhdistäminen	⓪ TO+TA jaos																																																						
Vähimmäisturva, perusturva ja asuminen	⓪ AS+TA jaos																																																						
Palvelujen ja etuuksien yhteensovittaminen	⓪ TT+TA jaos																																																						
Komitean kannanotot	⓪ KPJ																																																						
Erillistoimeksiannot																																																							
Tosiasiallisesti työkyvyttömät työttömät XXXX	⓪ TT-jaos																																																						
XXXX	⓪																																																						
Komitean julkaisusarja	⓪ KPJ																																																						
Tiekartta / välimietintö	⓪ KPJ																																																						
Tiekartan toteutus	⓪																																																						

KPJ = Komitean puheenjohtajisto ja sihteeristö
 TA = Tutkimus- ja arviointijaosto
 HA = Hallintojaosto
 TO = Työllisyyden ja osaamisen jaosto
 AS = Asumisen jaosto
 TT = Työ- ja toimintakykyjaosto

Förslag till arbetsschema för kommittén

- 28.9.2020** **Konkretisering av problemen i den sociala tryggheten 1** (Komplexitet)
Kommitténs arbetsschema
- 2.11.2020** **Konkretisering av problemen i den sociala tryggheten 1** (Komplexitet) fortsätter
Utredning av de facto arbetslösa personer
Frågorna på RFS:s arbetsdokument och kommitténs informationsbehov
- 23.11.2020** **Konkretisering av problemen i den sociala tryggheten 2** (Harmonisering av förvärvsarbete
och social trygghet)
- xx.1.2021** **Konkretisering av problemen i den sociala tryggheten 3** (Minimiskydd, grundskydd och
boende)
- xx.3.2021** **Konkretisering av problemen i den sociala tryggheten 4** (Samordning av tjänster och
förmåner)
- xx.5.2021** **Beredning av kommitténs ställningstaganden: Rapporterna 1–4**
Plan för färdplanen/delbetänkandet

Andra frågor avseende arbetschemat

- Praktiska arrangemang för sammanträden under corona
- Samarbete med RFS:s program

DISKUSSION II

Arbetschema

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Övriga ärenden

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Avslutande av mötet samt feedback

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET